

HOEFBLAD

Mei Juni Juli 2010

Foto Fia Grootzwagers

NATUURVERENIGING

KEN EN GENIET

DE OLIJFBOOM.

De olijfboom heeft een dikke , grillige, knoestige stam die bij het ouder worden vreemde vormen aanneemt. Het blad is leerachtig en groen. In mei, juni bloeit hij. De bloemen zijn geurig. De boom kan zeer oud worden, duizend jaar heeft hij op z'n naam staan. De vruchten zijn pruimachtig. De olijfboom komt voornamelijk voor in zonnige gebieden, o.a. aan de Middellandse Zee. De boom is sterk en kan in ons land ook de winter doorstaan. Door strenge vorst kan schade ontstaan, maar hij heeft een groot herstelvermogen waardoor hij de schade zo te boven is. Van het hout worden veel voorwerpen gemaakt zoals borstels en wandelstokken. De monniken maakten er lepels en kommen van. Bovendien rozenkransen, kruisbeelden, kerststallen en kerstbeelden. Het hout is geelbruin, duurzaam en heeft een gevlamde structuur.

Enkele legenden en gebruiken:

Rondom een boom waren 2 nimfen aan het dansen en vermaakten zich kostelijk. Een herder, die daar met z'n kudde aanwezig was, stoorde zich daar aan en schreeuwde hen het een en ander na. Hun God waardeerde dat niet en veranderde de herder in een wilde olijfboom met veel schors.

In Griekenland werden bij de oogstfeesten kleurrijke linten aan olijftakken vastgemaakt en er werden vruchten in gehangen. Deze takken werden in een optocht mee gedragen en aan de deuren gehangen, Het hele jaar bleven ze hangen. Men was de mening toegedaan dat dit de groei van de gewassen bevorderde. Het was meteen een herinnering aan de blijde intocht van Christus in Jeruzalem.

Jongens brachten een olijftakje naar hun geliefden met Palmzondag. Aan de kleur van het lint zagen de meisjes de graad van hun liefde. In Zuid Europa werden op Palmzondag palm- of olijftakken meege dragen in processies en mee naar huis genomen ter bescherming van huis en haard.

In de oudheid geloofde men dat de olijfboom niet beschadigd of gestolen mocht worden, want dan zou men zwaar gestraft worden.

De godin Hera wreef zich in met olijfolie om Zeus te verleiden.

De olijfboom is een symbool van vrede, overwinning, beloning, liefde, gezondheid, genade, levenskracht, vreugde en smart. De vrede werd in verband gebracht met de duif die van een verkenningsvlucht terugkeerde in de ark van Noach met het eerste groene olijftakje. Dit was het bewijs dat de grond drooggevalen was. De nieuwe aarde ging weer leven voortbrengen. Er bestaat een legende dat er een olijfboom groeide op het graf van Adam en van die boom zou het takje zijn dat

de duif meebracht naar Noach Op oude grafstenen treft men vaak ook een duif met een palmtakje aan. Teken van leven na de dood. De waardevolle olijfolie werd in godslampen gebruikt; voor licht, maar ook om de demonen te verdrijven.

Vroeger werden ook voorspellingen gedaan aan meisjes die een partner zochten. Men gooide een olijfblad, bevochtigd met speeksel, in het vuur, onder het uitspreken van een spreuk. Als het blad 3 maal omhoog sprong of omdraaide dan vond men een echtgenoot. Brandde het op, dan kon men alle hoop laten varen.

Er is nog veel meer bekend van deze “wonderboom”. Het kruis van Christus zou een combinatie zijn van palm- en olijfhout. In de oudheid smeerden atleten zich in met olijfolie voor de soepelheid .

Olijfbomen zijn nu nog te koop in diverse tuincentra.

Jan Vrinten.

DE JEUGDNATUURVERKENNERS

Toen ik op de jaarvergadering met Kees van Tilburg gehuldigd werd voor het 25 jarig jubileum dacht ik even iets te vertellen over het ontstaan van de Jeugdnatuurverkenners, maar al die jaartallen wist ik zo niet uit mijn hoofd.

Daarom wil ik dit goed maken door er iets over te schrijven.

In 1978 kwam een groepje jeugd aan de burgemeester vragen om een natuurclub op te richten, want die was er in andere dorpen ook.

4 september 1978 kwam er een werkgroep, die werd gevormd door :

- De jeugdigen: Els v. Gorkum, Diane Ketelaars, Anne Jansen, Mariëlle Peeters, Rosemarie Snoeren en Marie-Louise Sanders;
- Ken en Geniet: Mevr. T. Koreman, Diane Ketelaars, dhr. Laming, Mevr. Th. Snoeren, mevr. van Dijk, dhr. T. v.d. Heijden;
- Basisscholen: Baaijens van de hoeksteen, Blijlevens van de Westerkim, Brabers van St. Agnes, Heeren van de H. Hartschool, Heijkant van de Biezen, Laming van de St. Aloysiusschool en van Leeuwen van de St. Janschool;
- I.V.N: dhr. Schoormans;
- De Gemeente: Dhr. Dosker, Ansems, Verschoor.

Omtrent het 20 jarig bestaan van Ken en Geniet, gevierd in de Muziekschool op 16 en 17 september 1978, werd een zelfstandige natuurvereniging opgericht, de Jeugdnatuurverkenners.

Voorzitter werd dhr. Heeren, bestuursleden mevr. Koreman en dhr. van Gool.

Op de tentoonstelling hield men een actie om nog meer jeugdleden te werven.

Vrij snel gaf dhr. Heeren zijn voorzitterschap over aan dhr. Baayens, die dit twee jaar uitvoerde. Hij werd opgevolgd door dhr. Hans Peeters.

In het jaar 1982 gaf Hans het over aan dhr. Haagh, een biologieleraar en Hans werd voorzitter van Ken en Geniet.

In 1982 kwam men tot een besluit dat de Jeugdnatuurverkenners bij Ken en Geniet moesten horen; we hadden beide hetzelfde doel en zo redeneerde men dat de jeugd dan makkelijker over zou stappen naar de volwassenen.

Helaas is dit laatste nooit bereikt.

Bestuursleden in deze periode zijn: T. Koreman, Thea Snoeren, Marlies Vlamings, A. v. Gool en H. Peeters. In dit jaar 1982 hadden wij 43 leden en 23 donateurs. Vooral de ondersteuning van de donateurs maakt veel mogelijk.

Ad Haagh vervulde zijn functie tot 1987 en kon deze overgeven aan dhr. Wim Blankers. Wim heeft het voorzitterschap met veel verve uitgevoerd.

Hierna hebben we niemand meer kunnen vinden die weer een extra stimulans kan geven aan onze jeugd. Ons bestuur zit er al 25 jaar en echt je verandert zelf, activiteit wordt minder, past misschien wat minder bij de jeugd van nu?

Toch hoop ik dat we een redelijk aantal kinderen kunnen behouden en verder kunnen gaan.

Want als de jeugdclub wegvalt, dan lijkt mij dat Dongen nooit meer een jeugdclub zal kunnen oprichten. Iets wat ons liefhebbers veel zeer zal doen. Wij verwachten toch dat ieder achter de natuur staat, in de praktijk is de belangstelling veel lager.

Maar nu iets anders, want als ik zo achterom kijk ben ik (en het bestuur) tevreden met wat we bereikt hebben. Het was leuk, zo ook voor de kinderen die er zo'n twee jaar of zelfs meer lid zijn geweest. Hun opgestoken kennis zal hen goed doen bij hun verdere levenswandel.

De kleine uitstapjes en de jaarlijkse GROTE waren mooi, de kinderen genoten.

Zo tot 1986 zijn we met de grote reis per bus gegaan, nadien kon dat niet meer vanwege de hoge kosten en is het bestuur met de auto gegaan.

Ik wil een poging doen om de grote reizen, waaraan we veel plezier gehad hebben, op een rijtje te zetten. Gelukkig zijn we altijd zonder brokken thuis gekomen en dit is ook heel wat waard, gevaar is er overal.

Tochten over de achterliggende jaren:

Enkele Biesbosch tochten, fluisterboot, eendenkooi, museum

Ooievaarsdorp, Groot Ammers

Hoge Veluwe

Grote Peel, bij Ospel, Mijl op Zeven,

Natuurmonumenten museum

Asten, klokkenmuseum, kruiden- en
Natuurtuin

Ouwehands dierentuin bij Rhenen

Burgers Zoo, Arnhem

Dierenvogelpark de Vleut,

Best, klompenmuseum Platijn

Wildpark Beekse Bergen, safaribus

Papegaaien opvangcentrum Oerle

Dierentuin Overloon, oorlogsmuseum

Vogelpark Animali, bestaat niet meer

Weerribben

Deltawerken, museum Neeltje Jans

Plaswijk natuur en speelgelegenheid, Rotterdam

10 jarig bestaan 1988. Het hele jaar stond in het teken van de Biesbosch.

Drie ochtenden les en film en 's zomers met de boot erop uit. Dit alles verzorgd door de Madense Natuurvrienden.

Steengroeve, speel en natuurcentrum, Chaam.

Zo hier eindig ik mee, maar hoop dat er nog vele volgen, misschien dat jullie natuurleden er nog weten. Zo'n combinatie van natuur en speeltuin, daar houden wij ons voor aanbevolen.

De activiteit voor deze zomer staat nog open.

Leden het allerbeste, de groeten van het Jeugdbestuur.

Joop van Zon

DE MUG

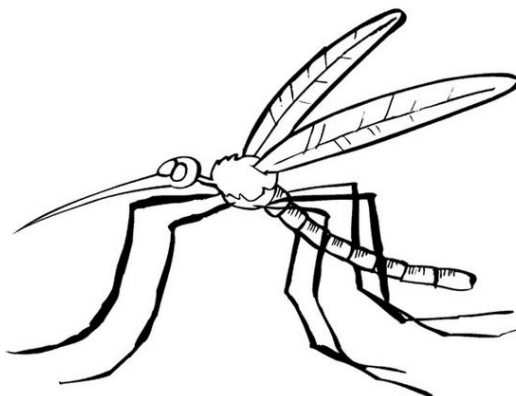
Waartoe is een mug op aarde?
Hetzij om mensen te doen schrikken
of hun gemoedsrust door te prikken.
Geen mens ziet van een mug de waarde.

Zelfs geen farao bedaarde
toen God ze in een boze vlaag
op hem afstuurde als plaag.
Waartoe is een mug op aarde?

Een mug zoemt lichten aan en uit
en laat de lucht in flarden slaan.
Ze lacht zich 's morgens bij het raam
de bulten op de tere huid.

Ik acht de dieren hoog verheven
maar ik vind in tuin of tent
geen steekhoudend argument
om een mug te laten leven.

Passe-partout

EXCURSIE VOGELWERKGROEP NAAR DE PANNENHOEF BIJ RIJSBERGEN.

Zaterdagmorgen 6 maart om 08.00 uur vertrekken 14 vogelaars voor de eerste excursie van dit jaar naar natuurgebied de Pannenhoeft tussen Rijsbergen, Zundert en Sprundel. Een korte beschrijving van het gebied:

Van de veertiende tot de zeventiende eeuw werd in dit deel van Brabant de hele laag hoogveen afgegraven tot de zandondergrond. Er ontwikkelde zich moerasheide waar weinigen een bestaansgrond vonden. Vanaf 1800 werden de onafzienbare heidevelden geleidelijk ontgonnen tot cultuurland en bos. Van 1900 tot 1940 verhevigde de ontginningsintensiteit. In het kader van de werkverschaffing werden de vennen en overige lage delen opgehoogd met zand van hoge koppen als de Lokkerberg.

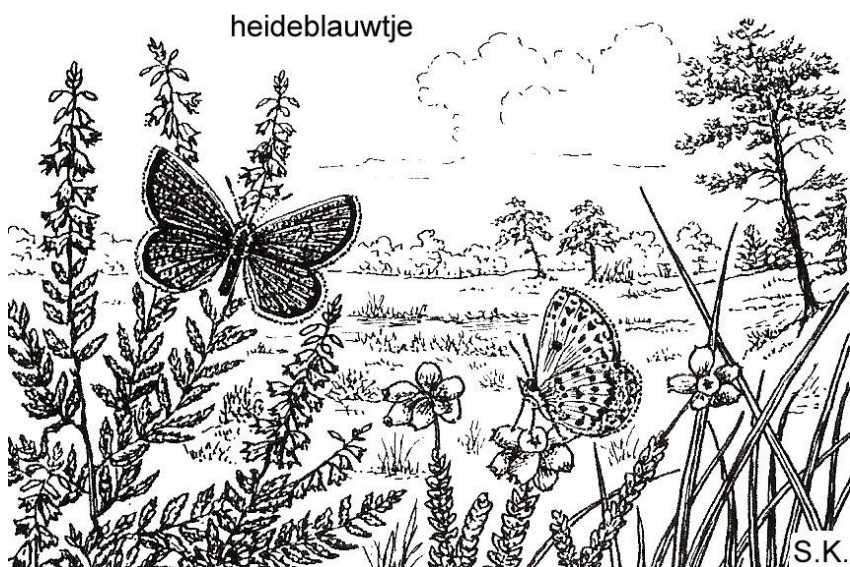

Door het verbreden en verdiepen van het beekje de Bijloop werd het gebied ontwaterd. Op de drooggevalven veenbodem van De Lokker ontwikkelden zich natte heide, rietland, gagelstruweel en moerasbos van wilgen, elzen en berken. Door het plaatsen van stuwen in de Bijloop steeg het waterpeil van deze beek aanzienlijk. De kalk- en ijzerrijke kwel van de hogere gronden

werd niet langer door de beek 'weggevangen'. Het verzuurde moeras van De Lokker werd er weer mee gevoed, wat zorgde voor een herstel van de amfibieënstand en een uitbreiding van planten als wateraardbei, moeraswederik en moerasviooltje. Sinds enkele jaren vliegen er weer weide- en bosbeekjuffers boven de Bijloop. Zomertaling, blauwborst, waterral en roodborsttapuit broeden er.

Toen Brabants Landschap het landgoed in 1970 kon verwerven, was nog maar circa 100 hectare woeste grond over. Door geleidelijk aan landbouwgronden uit de pacht te nemen, kon men vanaf 1995 verscheidene verdwenen vennen opnieuw uitgraven. De afgelopen 12 jaar zijn maar liefst 11 vennen uit de dood herrezen. Vele zeldzame planten keerden weer terug uit de ondergrondse zaadbank: blauwe knoop, teer guichelheil, moerashertshooi, heidekartelblad en pilvaren zijn slechts enkele voorbeelden.

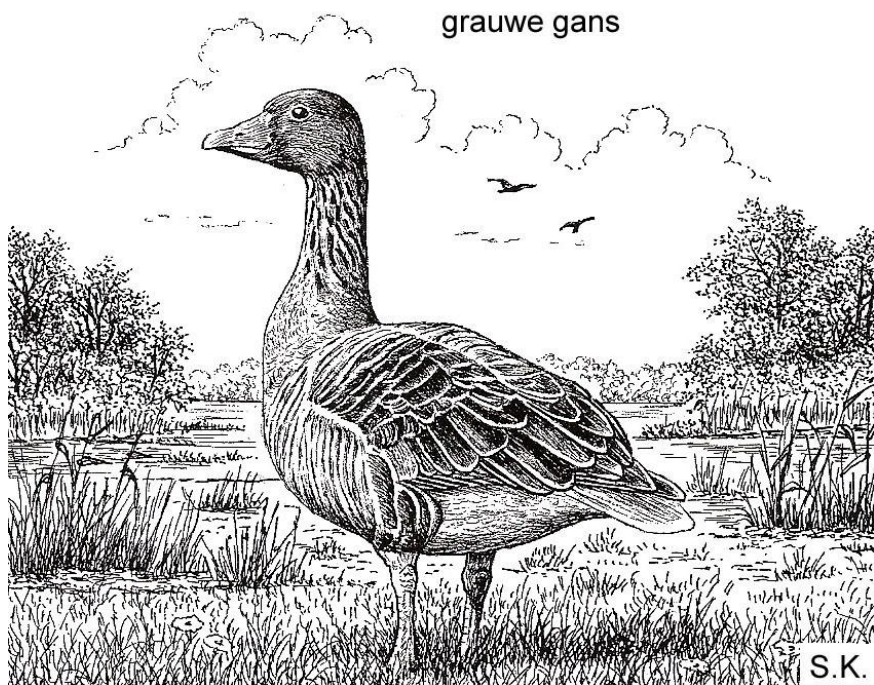
Om de bijzondere plantengroei blijvend te behouden wordt er kleinschalig geplagd en begrazen Schotse hooglanders en laaglanders (Galloways) en IJslandse pony's het gebied het jaar rond. Boven de hernieuwde vennen vliegen veel libellen, waaronder bloedrode en bruinrode heidelibel. Typische heidebewoners als levendbarende hagedis, heideblauwtje en bont dikkopje kunnen weer migreren en hun populaties voorzien van "vers bloed".

Het hoge, droge deel van de Pannenhoeft bestaat grotendeels uit bos dat qua soortensamenstelling en leeftijdsopbouw gevarieerd is en veel dood hout kent. Dat vertaalt zich in een hoge broeddichtheid van zangvogels en spechten.

Op het eerste vrije veld, uitkijkende op de Klein Zundertse heide, zien we gelijk een havik welke belaagd wordt door een aantal kraaien. In

het veld zien we een enkele wulp, een aantal roeken in de boom, baltsvluchten uitvoerende kieviten, een zwerm vinken en aan een ven de wilde eend, grauwe gans, kuifeend en een aantal grote Canadese ganzen.

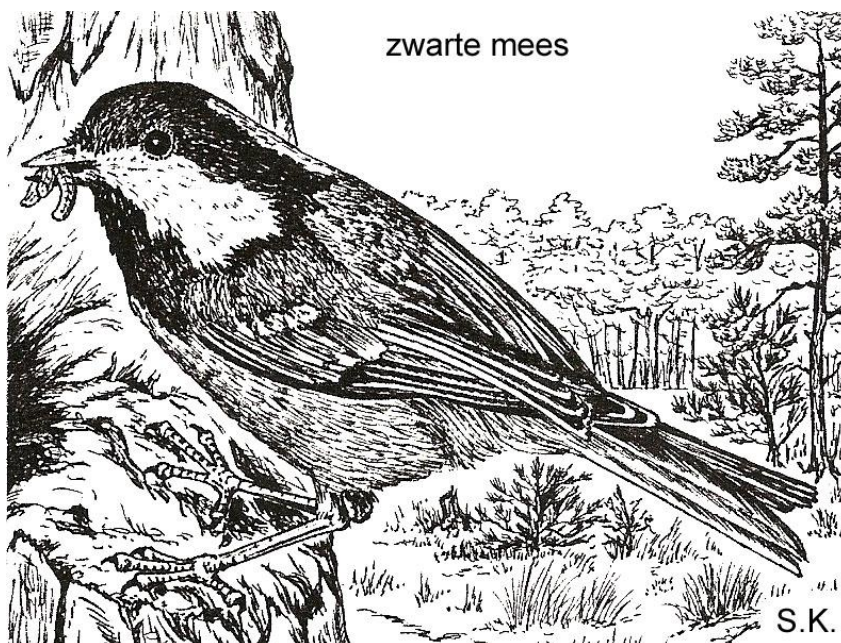

Onderweg naar het gebied “de kleine Lokker” komen we nog diverse soorten vogels tegen zoals boomklever, boomkruiper, goudhaan, een drietal druk territoriaal gebied uitzettende grote bonte spechten, koolmees, pimpelmees, gaaien, al druk zingende roodborstjes en staartmeesjes.

We vinden dat het tijd wordt voor “een bakske” en besluiten te “fourageren” bij een gebied wat uitkijkt op “de kleine Lokker”. Tijdens het heerlijk nuttigen van de meegenomen koffie zien we ook nog een aantal koperwieken en een grote bonte specht. Wanneer we weer verder wandelen richting de vogelkijkhut bij het ven “de Flesch” zien we onderweg ook nog kuifmees, merel, holenduif, houtduif, kauw, ekster, fazant, grote lijster, gaai, kokmeeuwen, stormmeeuwen, zilvermeeuwen, we horen de zanglijster en twijfelen of we in de verte een goudvink zien. We zien een vlucht kramsvogels neerstrijken in de bomen, nijlganzen vliegen op en een sperwer vliegt over. Aangeko-

men bij de vogelobservatiehut zien we in het water: wilde eend, wintertaling, grote Canadese ganzen en in een boom neerstrijkende mi-auwende buizerd.

Wanneer we weer richting parkeerplaats lopen komen we nog vele boomkruipers, boomklevers, spreeuwen en zwarte mezen tegen.

De weersvooruitzichten waren niet al te best maar de weergoden waren ons vandaag zeer gunstig gestemd, het is droog gebleven en af en toe liet de zon zich van de goede kant zien.

Na afloop van de excursie maken we er een gewoonte van, en die moeten we er zeker inhouden, om nog gezellig onderweg ergens een kopje koffie te gaan drinken en ditmaal was dat bij de “Oude Bareel” op de weg van Rijsbergen naar Breda. Nog even bijkletsen over wat we vandaag zoal gezien hebben en na iedereen nog een prettig weekend gewenst te hebben, vertrekken we weer naar huis.

Leo Reijnierse, contactpersoon vogelwerkgroep Ken en Geniet.

Mei niet te koud en niet te nat, Vult de schuur en ook het vat.
--

WAARNEMINGEN VAN DE NATUURTUIN KANDOEL **INVOEREN OP www.waarnemingen.nl**

Het is nu mogelijk wanneer u een waarneming van een vogel, vlinder, kikker, muis, insect, plant enz. wilt invoeren op www.waarneming.nl, welke u gezien heeft op onze natuurtuin Kandoel, dat u deze kunt ingeven in het juiste gebied. Als u al bekend bent met de werkwijze op waarneming.nl hoeft u enkel bij “gebied” > kandoel < in te geven en er verschijnt “Dongen – natuurtuin Kandoel”. Later kunnen we dan precies zien welke soorten flora en fauna er op welke tijden in het jaar gezien zijn en misschien hier onze beplanting dan wel inrichting op aanpassen. Ook is het aardig om te zien welke dieren op bezoek komen in de natuurtuin.

Waarneming

Velden met ! zijn verplicht

! datum en tijd	2010-03-09	:	
! gebied	Dongen - Natuurtuin Kandoel		
soortgroep	Vogels		
! soort			
aantal en geslacht	1 ☒ onbekend ☐ man ☐ vrouw		
stadium (kleed) en gedrag	onbekend	ter plaatse	
	☐ onthoud kleed en gedrag ☒ Zeker ☐ Escape		
waardplant	Niet van toepassing		
biotoop			
weer	onbekend		
toelichting			
(geen locatiedetails)			
toelichting locatie			
Bescherming van kwetsbare situaties	☐ Vervagen tot op km ²		
Embargo tot			

X: Y: gebruik een punt om decimalen aan te geven

Niet te koel, niet te zwoel,
Niet te nat en niet te droog,
Juni vult de schuren hoog.

VLEERMUIZENSUCCES BIJ LANDGOED ROND ZUNDERT.

Op een landgoed van Natuurmonumenten rondom Zundert zijn maar liefst zeven verschillende soorten vleermuizen waargenomen. Het gaat in totaal om vele honderden dieren. Dit blijkt uit recent onderzoek van ecologisch adviesbureau Regelink.

Beheer werpt vruchten af.

Natuurmonumenten houdt bij beheer van de natuurgebieden rekening met deze intrigerende zoogdieren. Bomen in de bossen mogen oud worden en dood gaan. Het bos wordt zo aantrekkelijk voor spechten, die een boomholte maken om te broeden. Zo'n boomholte is een prima verblijfplaats voor een kolonie vleermuizen. Ook veel afwisseling in een bos, weilanden, water en bomenlanen maken een gebied aantrekkelijk voor vleermuizen. Bomenlanen helpen vleermuizen om zich te oriënteren.

Vleermuizen niet eng, maar nuttig.

Vleermuizen slapen overdag en gaan in de schemer op zoek naar eten. Een gemiddelde vleermuis eet 300 insecten per nacht. De vleermuis is het enige zoogdier dat echt kan vliegen. Een vleermuis in je haar is een fabeltje. Door gebruik van echo kunnen vleermuizen zich uitstekend oriënteren en vliegen bijna nooit ergens tegen aan. In de schemer kun je vleermuizen zien fladderen, jagend achter insecten.

Met namen als ruige dwergvleermuis, franjestaart, grootoorvleermuis en rosse vleermuis moet het wel over mooie dieren gaan!

Uit Natuurmonumenten

Lammie.

PROGRAMMA

Zondag 9 mei: Autotocht van een halve dag naar Landgoed Heerenbeek en het Veldersbos. Beide gebieden bestaan vooral uit loofbos met wat naaldhout ertussen. In Heerenbeek staat een fraai wit landhuis dat op een klein kasteeltje lijkt. In het Veldersbos liggen de Negen Dreven, die bij elkaar komen op de negensprong. We maken hier een wandeling onder leiding van onze gids Christ Grootzwagers. We vertrekken om 8.00 uur vanaf het parkeerterrein bij Albert Heijn aan het Looiershof. Opgeven vóór maandag 3 mei 19.00 uur.

Zaterdag 22 mei: Bustocht van een hele dag naar de Wieden en Weerribben in Noordwest Overijssel. Dit zijn allebei veengebieden, waar turf gewonnen is. Hierdoor zijn plassen en petgaten ontstaan. Behalve moerassen en rietlanden zijn er ook bloemrijke hooilanden en bossen. Meer informatie en een opgavestrook op het los bijgevoegde vel. Opgeven vóór maandag 17 mei 19.00 uur, bij Koos Leemans, tevens ook de busreis afrekenen s.v.p. kan ook met envelop!! **Niet bij Marie-José, deze is dan op vakantie.**

Zaterdag 5 juni: Auto/fietstocht van een hele dag naar de omgeving van Kinderdijk.

Wie kent ze niet, de fraaie molens van Kinderdijk, net ten zuiden van de rivier de Lek? Ook het poldergebied met zijn vele slootjes, tevens doorsneden door grotere waterlopen, is de moeite waard. We maken hier een mooie fietstocht onder leiding van onze fietsgidsen Rinus van Riel, Marie-José van Gestel, Kees en Harrie van Dongen.

We vertrekken om 7.00 uur vanaf het parkeerterrein bij Sporthal de Salamander, Belgiëlaan 2. Wilt u echter al om 6.45 uur aanwezig zijn i.v.m. het laden van de fietsen in de vrachtauto. Opgeven vóór maandag 31 mei 19.00 uur.

Zondag 20 juni: Autotocht van een halve dag naar de Donge bij 's Gravenmoer.

Vlak bij huis en zo mooi: het riviertje de Donge dat door de polder en langs het dorp 's Gravenmoer meandert. Over de dijken, hier en daar omzoomd door bosjes, is het prettig wandelen. We zien hier ook nog het oude slagenlandschap. Peter Verschure is deze morgen onze gids.

We vertrekken om 8.00 uur vanaf het parkeerterrein bij Albert Heijn aan het Looiershof. Opgeven vóór maandag 14 juni 19.00 uur.

Zaterdag 3 juli: Fietstocht van een hele dag vanuit Dongen: de “Piet in 't Groen-fietstocht”.

Voor wie dat nog niet wist: Piet in 't Groen is één van de oprichters van Ken en Geniet. Vele jaren heeft hij excursies voor onze vereniging uitgezet en hij wist alle mooie fietspaadjes te vinden. Als eerbetoon maken we nog ieder jaar een naar hem genoemde fietstocht. Zoals gebruikelijk is het een verrassingstocht, dus waar we naar toe fietsen dat ziet u die dag wel! Zeker is dat het weer een mooie route zal zijn, want ook onze huidige fietsgidsen zijn zeer bekwaam.

We vertrekken om 8.00 uur vanaf het parkeerterrein bij Sporthal de Salamander, Belgiëlaan 2. Opgeven vóór maandag 28 juni 19.00 uur.

Zondag 18 juli: Autotocht van een halve dag naar Haanwijk bij Vught. Het landgoed Haanwijk ligt langs het riviertje de Dommel. Het landhuis dateert van de 18^e eeuw. Om het huis is een park aangelegd in de Engelse landschapsstijl. Het gebied bestaat verder uit bos, akkertjes en vochtige graslanden. De das heeft er zijn burcht. Onze gids is Christ Grootzwagers.

We vertrekken om 8.00 uur vanaf het parkeerterrein bij Albert Heijn aan het Looiershof. Opgeven vóór maandag 12 juli 19.00 uur.

Zondag 1 augustus: Autotocht van een halve dag naar de natuurtuin van Toon Thielen aan de Steenovenseweg.

Van een voormalige kwekerij heeft Toon een prachtige natuurtuin gemaakt, waar hij ons doorheen zal leiden.

We vertrekken om 8.00 uur vanaf het parkeerterrein bij Albert Heijn aan het Looiershof. Opgeven vóór maandag 26 juli 19.00 uur.

Zaterdag 14 augustus: Autotocht van een hele dag naar de Loonse en Drunense Duinen: dagwandeling.

Dit gebied bestaat uit stuifzand, heideveldjes en bos. We hopen hier de vrij zeldzame heivlinder te zien. Meer info in het volgende blad.

We vertrekken om 8.00 uur vanaf het parkeerterrein bij Albert Heijn aan het Looiershof. Opgeven vóór maandag 9 augustus 19.00 uur.

OPGEVEN VOOR DEZE EXCURSIES KUNT U BIJ:

Koos Leemans, Hertog Janstraat 14, tel. 0162-315924

En bij:

Marie-José van Gestel, Hubertusstraat 9, tel. 0162-322316

Of (mobiel) 06-10120230

MEDEDELINGEN

Als nieuw lid heten wij van harte welkom:

Dhr. Jack Kimenai Strijenstraat 22 Rijen

Dhr. G. Verharen St. Jozefstraat 185 Dongen

Dhr. A. Verharen Noorderlaan 65 Dongen

LIDMAATSCHAP "KEN EN GENIET"

De KONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 12, - per jaar. Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1, - per maand berekend. Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 10, - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1, - per maand. De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 10, - per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen. Alle leden en donateurs zullen een acceptgiro ontvangen.

Contactpersonen werkgroepen:

Uilenwerkgroep:	Thieu Verharen Stevenshof 13, 's Gravenmoer Tel. 0162-315480
Nestkastenwerkgroep:	Koos Leemans Hertog Janstraat 14, Dongen Tel. 0162-315924
Vogelwerkgroep:	Leo Reijnierse Kardinaal van Rossumstraat 52, Dongen Tel. 0162-316475
Vlinderwerkgroep:	Fia Grootzwagers Triangelaan 17, Dongen Tel. 0162-315404

Copy voor het volgende Hoefblad kunt u inleveren vóór 1 juli a.s. bij het redactie-adres: Lammie Bek, Bloemaertstraat 19, 5102 DP Dongen.

Ook is het mogelijk uw copy via e-mail te versturen, GRAAG ALS BIJLAGE VERZENDEN. Het e-mail adres is: accm.aarts@home.nl

STRUINEN EN UITPLUIZEN

Iemand die struint zoekt niks, maar vindt van alles.

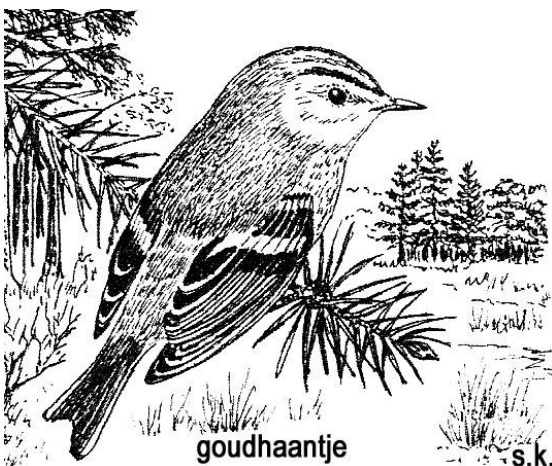
Een uitpluizer moet daar dan weer wat mee, moet dat weer uitzoeken, “in een groter kader zetten”, wat van te voren voor de ronddwalende struiner “zomaar” op het pad kwam.

Soms vallen die twee karakters samen en heb je dus een struiner-uitpluizer.

Veel struinen geeft veel stof tot uitpluizen, dus wie heeft het druk? De struiner of de uitpluizer? ...en wie heeft de meeste lol?

U raadt het al, pluizen en struinen is een tic, een duo, dat zichzelf aan de gang houdt, een perpetuum mobile, avant la lettre.

Gelukkig hebben ze dat zelf niet in de gaten, want anders zou de zwarte specht met dat rode petje, hakkend in een beukenboom heel anders reageren, de struiner-pluizer denkt dat ie hem betrappt heeft, maar nee, die zwarte specht ziet zoveel van dergelijke figuren rondlopen en gaat er speciaal nog eens extra voor poseren.

goudhaantje

s.k.

Zo ook dat hele kleine punkvogeltje met dat gele kroontje op zijn kop, ondersteboven aan een dennentakje hangend en ...pik weer een vlindereitje en pik weer een spinnetje en piep- piep, heel hoog toontje en naar het volgende okseltje, tussen de dennennaaldjes, op zoek.

Maar een geduldige struiner, met ervaring, snapt het...eerst als ie het gezien heeft, weet ie het en dat is mooi bijgeleerd.

Wat dat laatste betreft, een taalkundige uitleg: het woord weten heeft zijn diepe oorsprong in een taalkundige wortel, die zoveel betekent als “zien”, denk daarbij bijvoorbeeld aan het latijnse videre, wat zien betekent. Vrij vertaald dus: eerst zien, dan geloven.

Een reden te meer dus om op onderzoek uit te gaan.

De koeienboleet (een paddenstoel) trekt samen met de den op, weliswaar ondergronds, (je moet het eerst waarnemen en dan dus uitpluizen) en beschermt haar tegen een mogelijke aanval van de dennenmoorder. De roze spijkerzwam heeft het op zijn beurt, weer gemunt op de koeienboleet, wist U dat.....

Is dat belangrijk om te weten...absoluut niet, maar het is wel leuk, vroeger wist ik het niet en nu wel.

En dit is dus meteen de derde trits in de reeks, struinen, uitpluizen en daarna bewust op zoek gaan naar het uitgepluisde, kunt U het nog volgen, ja heus zo vergaat het menige struiner, met veel plezier overigens.

Wat er afgeleerd moet worden telt voor het dagelijkse leven, maar dat telt nu even niet, afleren is blijkbaar veel moeilijker dan bijleren, maar dat leer je dus ook als natuurlijke struiner.

Een struiner-pluizer tikt bijwijken de Schepper op zijn schouder, ziet zijn omgeving en zichzelf in de spiegel en vraagt hem nederig een tipje van de sluier op te lichten van het grote geheim der schepping; het blijft bij plagen en bij kietelen, de natuur laat je altijd er naar blijven turen; eerst vind je wat, dan denk je wat en uiteindelijk blijkt het toch weer anders. Gouden tijden dus voor de struiner...of het nu een steentje is, een paddenstoel, een plantje, een insect, een beest op vier poten, een eerbiedwaardig schepsel op twee benen, een weg-schietende vis in helder water, de sterren 's nachts, het overdadige zonlicht overdag, de wind, het vuur, alles heeft zijn haken en zijn ogen, de wereld heeft weer duizend kanten.

Paradox:

Het is juist als met de beeldhouwer, hij struint en snuffelt rond een grote steen, hij haalt er iets van af en voegt er daarna en daardoor juist geweldig veel aan toe.....struinen en pluizen voegt ietsje-pietsje aan mijn wereld toe???!!!!.... Mmmmmm met groet Marcel Elshout

Gaandeweg

Stapvoets, anders wordt het veel te rennerig
Buit hoeft niet binnen, al wordt dat vaak gedacht
Buiteling geeft veel gedoe
Elke bult zijn dal.....ik val, ik val...
Geduld vult alle gaten
Beklimt gelaten elke berg.

Marcel Elshout

14 MAART EIKENMIK

Met een groep enthousiaste Ken en Genieters gaan we op pad voor een tocht in de omgeving van de zogenaamde Eikenmik. De Eikenmik is een streeknaam voor een inlandse eik, een plaats van samenkomst, een herkenningspunt in het landschap, waar men vroeger afspraakjes maakte.

De leeftijd van deze boom is niet precies bekend, maar men schat hem toch wel op een tweehonderd jaar. De boom staat weliswaar midden in het bos, maar is toch een zogenaamd landmark, herkenningspunt, hij staat dan ook pal naast de kruising van enkele wegen, namelijk de Royaldreef en het Burgtse baantje. Kenmerkend aan de boom zijn de diverse mikken, waaruit de kroon van de boom gegroeid is.

Wij starten hier onze wandeling, onze gids Jos van Dongen vertelt eerst wat meer over het te bezoeken gebied. We staan in het Nieuwbosch, dat deel uitmaakt van het bekende Ulvenhoutse bos, het oudste gedeelte van dit bosgebied is het Voorbosch, dit ligt tussen Ulvenhout en Bavel en valt onder de gemeente Breda.

Haast al het bos is hier aangeplant op voorheen woeste grond, voormalige heidevelden. Men is hier echter al lang geleden begonnen met deze aanplant; reeds in de zeventiende eeuw bijvoorbeeld is het landgoed Valkenberg al aangelegd, speciaal voor de jacht. Breda en omgeving kende in die tijd natuurlijk al veel adel en het vermaak van deze mensen was toch vaak de jacht, vandaar dat deze mensen daar hun gebied voor inrichtten, dus bos plantten en dreven creëerden, iets waar wij nu heerlijk over kunnen wandelen.

Het Nieuwbosch bestaat voornamelijk uit gemengd bos, dus loofhout en naaldhout. Zo groeien hier de Corsicaanse den en grove den naast inlandse eik, Amerikaanse eik, berk en tamme kastanje. Opvallend is de onderbegroeiing van blauwe bosbes, in onze omgeving ook wel klokkebei genoemd. Deze komt alleen voor op arme zure grond en wordt veel aangetroffen in de Kempen, de bossen rondom Breda en in de Ardennen. De blauwe bosbes verliest in het najaar zijn blad, de rode bosbes houdt zijn blad. De bessen van de blauwe zijn er dan ook eerder, rond Petrus en Paulus (begin juli) terwijl de rode bosbes pas in het najaar rijp is. Vaak kent de blauwe bosbes nog een tweede bloei in het najaar, de vruchten worden dan echter zelden nog rijp. Dankzij de combinatie van gemengd bos en goede onderbegroeiing, kent het bos een grote soortenrijkdom aan vogels, er is immers voldoende voedsel en nestgelegenheid. Tijdens de wandeling zien we

dan ook vele vogels, vele mezensoorten zoals: koolmees, pimpelmees, staartmees, maar ook de bijzondere kuifmees.

kuifmees

Door de zwart-witte kop met de opvallende kuif is de kuifmees een eenvoudig te herkennen vogel die zich echter maar zelden laat zien. De kuifmees bevindt zich vaak in de boomtoppen en laat zijn aanwezigheid meestal alleen blijken door de typerende, snorrende roep. Kuifmezen zijn hollenbroeders en bouwen het nest bij voorkeur in een oude boom van niet al te hard hout, zodat de vogel er een geschikte nestholte in uit kan hakken. De vogel leeft bijna alleen in naaldbos, bij voorkeur met veel grove dennen. Terwijl het voedsel in de zomer voor een groot deel bestaat uit insecten en andere kleine diertjes, worden in de winter voornamelijk zaden gegeten. In de winter zwervt de kuifmees en sluit zich dan soms aan bij groepen met andere soorten mezen. De kuifmees verlaat de groep echter zodra deze zich buiten het naaldbos begeeft.

Ook horen we de zwarte specht, in de verte zien we hem tegen een boom zitten.

De zwarte specht is een grote, zwarte vogel en onderscheidt zich met deze kenmerken meteen van de andere in Nederland levende spechten. De vogel leeft voornamelijk in bossen waar het nest uitgehakt

wordt in een oude boom. Door de grote, ovale ingang is het nest te onderscheiden van de nesten van andere spechten. In de vlucht valt op dat de vogel in een rechte lijn vliegt, terwijl de meeste andere spechten een golvende vlucht hebben. Het voedsel van de zwarte specht bestaat uit mieren, andere insecten en kleine diertjes. De zang is een lachend geluid dat erg lijkt op de zang van veel andere spechten.

Het vrouwtje is van het mannetje te onderscheiden doordat bij haar enkel het achterhoofd rood gekleurd is, terwijl het mannetje een geheel rode kruin heeft.

Ook de andere soorten spechten komen in dit gebied voor, zo zien we de grote bonte specht en horen de groene specht.

We horen het goudhaantje en zoeken de omgeving af om ook dit vogeltje te zien; het is ons kleinste vogeltje.

Goudhaantjes vallen vaak het eerste op door hun muisachtig gepiep. Het klinkt als '*sie-sie-sie*'. Als we dat horen moeten we goed kijken want door hun groene uiterlijk en kleine formaat valt het vaak niet mee de goudhaantjes ook daadwerkelijk te zien te krijgen. Het zijn zeer druk aandoende vogeltjes die geen moment stilzitten. Gedurende de herfst en winter kunnen we ze aantreffen in allerlei tuinen, vooral aan de kust. Dit zijn vaak exemplaren uit Scandinavië die dan komen overwinteren of op doortrek zijn. Vaak zien we dan kleine groepjes, vaak ook met mezen, door de struiken in de tuin foerageren. Omdat goudhaantjes het gehele jaar door insecten blijven eten hebben deze heel kleine vogeltjes het met strenge winters met ijsel en sneeuw vaak erg moeilijk. Open water trekt goudhaantjes aan. Want naast veel eten willen goudhaantjes ook nog wel eens een bad nemen. Een kleine vijver of drinkplaats in uw tuin helpt het goudhaantje daarbij.

In een weiland dat gedeeltelijk ondergelopen is zien we enkele nijlganzen, een zogenaamde exoot. Jos vertelt ons dat het echter geen gans is maar een eendensoort.

De nijlgans komt oorspronkelijk alleen voor in Jordanië, Israël en enkele delen van Afrika ten zuiden van de Sahara. In de 18^e eeuw is de vogel in Europa ingevoerd als siervogel, waarna ontsnapte vogels al snel ook in het wild zijn gaan broeden. Vooral de laatste jaren is de vogel sterk in aantal toegenomen, tegenwoordig broeden jaarlijks bijna 5.000 broedparen in Nederland. De vogels trekken in de winter gedeeltelijk weg, maar zijn al vroeg weer terug om reeds januari te beginnen met broeden.

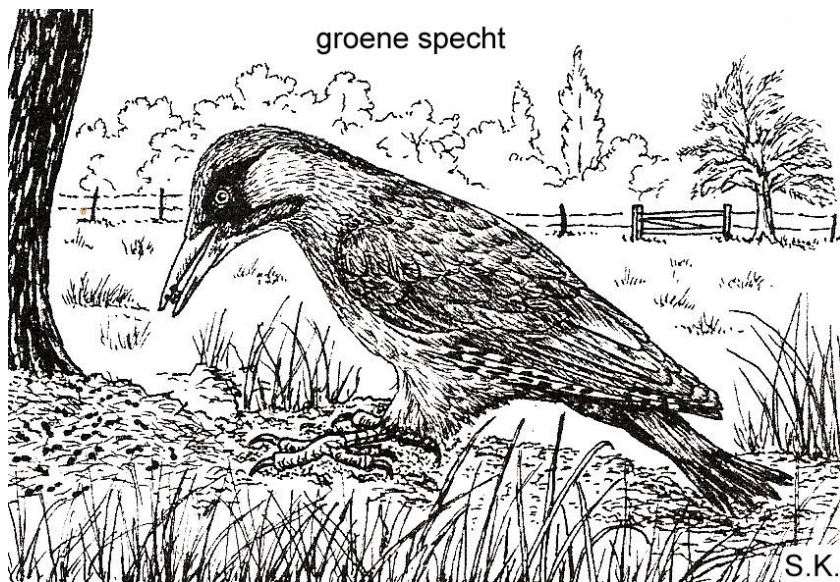
Salamanders had Jos ook al gezien, het is nu de beste tijd om amfibieën te zien, vandaag hebben we helaas minder geluk.

We lopen verder en krijgen tekst en uitleg bij een ven dat pas opgeschoond is en waar kikkers, padden en salamanders alweer teruggekeerd zijn.

Aan de rand van het bos krijgen we uitzicht op Snijders-Chaam en zien daar een authentiek boerderijtje; bij de tochtvoorbereiding zag Jos hier nog vijf reeën. Andere zoogdieren die hier voorkomen zijn de vos, eekhoorn, konijn en de haas.

Langs het pad vinden we zogenaamd sterrenschot, meestal bestaat dit uit kikkerdril, dat uitgebraakt wordt na verorbering van kikkers. De bunzing en andere marterachtigen, maar ook de reiger produceert dit drilachtige sterrenschot. Het ontstaat na het eten van drachtige wijfjeskikkers. Het omhulsel van de embryo's, beter bekend als kikkerdril, zwelt pas op als het in aanraking komt met water, in dit geval in de maag, het dier krijgt dan braakneigingen en spuugt de dril uit.

Bij een mierennest van de rode bosmier zien we enkele gaten, in de winter bezoekt met name de groene specht graag deze nesten en zoekt daar zijn voedsel.

Het was weer een schitterende wandeling, met dank aan onze gids Jos van Dongen, die bijzonder veel wetenswaardigs wist te vertellen. Na afloop hebben we nog even aangelegd bij café Schutterslust en genoten van heel lekker bakske koffie.

Christ Grootzwagers

BIODIVERSITEIT IN DONGEN

Veel gemeenten willen in 2010 iets doen met biodiversiteit in het kader van het jaar van de biodiversiteit. De bedoeling van biodiversiteit is om de rijkdom aan soorten in de natuur te behouden of te vergroten.

Omdat dit een moeilijk onderwerp is voor gemeenten gaan de meeste gemeenten er toe over om vooral in wegbermen planten in te zaaien. Maar als een berm ingezaaid wordt dan heeft dat niets met natuur te maken, het is duidelijk cultuur, het is meer een vorm van tuinaanleg. De wilde planten die in zo'n berm zouden moeten staan hebben nu geen of weinig kans waardoor de natuur juist verarmt. In Dongen is dat al gebeurd bij de Berlagestraat en de Bolkensteeg. Ook de tuin van Ken en Geniet heeft weinig met natuur te maken wat betreft de planten.

De plantensoorten die uitgezaaid worden horen hier meestal niet thuis, de zaden komen ook nog vaak uit andere landen met rassen en soorten die hier van nature niet groeien.

Het is niet te hopen dat de gemeente Dongen ook de berm aan de Fazantenweg gaat inzaaien. Dat is nu nog een natuurlijke berm met bijvoorbeeld Grote pimpernel.

Ken en Geniet zou als natuurvereniging bij de gemeente Dongen moeten protesteren tegen deze bedreiging van de natuur die voor wilde planten veel ingrijpender is dan de zure regen in het verleden of de overbemesting van de laatste jaren.

Peter van Ruth

WIST U DAT

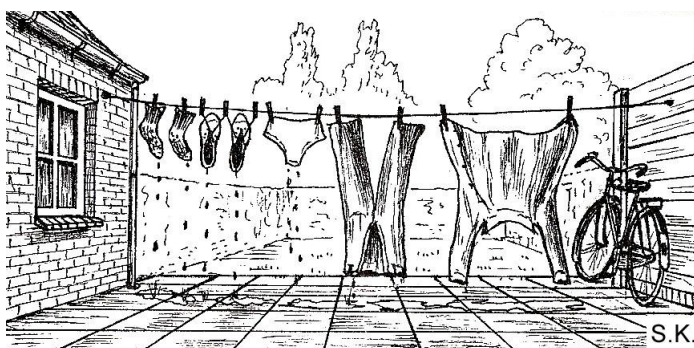
- de Kandoeltuin weer heeeeeeeeel netjes is.
- de bank weer naar buiten is gezet
- er een nieuwe contactpersoon is voor de uilenwerkgroep
- de grote tocht er weer aan komt
- de vlinderwerkgroep weer is begonnen met inventariseren

WEERSVOORSPELLING.

Elke dag na het journaal
bepaalt de weerman
wat voor weer het wordt
Soms kiest hij voor de zondag
dan weer voor bakken regen
of een briesje tussendoor

De weerman is weerkundig
en weet precies
hoe hij dat moet doen
Heel soms worden de wolken
door de donder door elkaar geschud
dan voorspelt hij er onweer bij

In de zomer zet hij
de temperatuur flink omhoog
met soms een hittegolfje tussendoor
Af en toe komt het niet goed uit
wat voor weer hij voorspelt
iedereen kan zich vergissen

Als de weerman een keer niet kan
neemt de weervrouw het over
Erwin Krol wil ook wel eens 'n dagje vrij.

David Polman

Uit: De Roerom.

PADDENTREK IN HET VROEGE VOORJAAR.

In het vroege voorjaar trekken vrouwtjes van hun winterkwartier naar het water, waar ze hun eieren zullen leggen. Een lange gevaarlijke tocht, die ze vaak met een opgewonden mannetje op hun rug moeten volbrengen. Aangekomen bij het water wachten nog meer geïnteresseerde paddenmannen.

De paddentrek vindt voornamelijk in het landelijke, nachtelijk duister plaats. Wat wij er van zien, zijn tientallen padden die in het licht van de autokoplampen over asfalt of zand van een landweggetje stappen of huppen.

Waar je ze het meest ziet trekken, is in het gebied tussen de bossen, parken en ruige overhoekjes. In het water van de sloot of poel planten ze zich voort.

WANDELING.

Bij het lengen van de dagen ontwaken de padden uit hun winterslaap. De daadwerkelijke trek naar het voortplantingswater begint echter als de bodemtemperatuur zeker vier tot vijf graden is. Opvallend is dat de padden naar het water trekken waar ze zelf ooit uit het ei zijn gekomen en hun jeugd als dikkopjes hebben doorgebracht. Vaak is dit een flinke wandeling, soms meer dan twee kilometer, die door de vrouwtjes stappend en door de mannetjes huppend wordt afgelegd.

PAREN.

Het valt op dat verschillende vrouwtjes een mannetje op hun rug dragen. De mannetjes omklemmen het vrouwtje stevig dankzij de speciale wratten die ze op hun voorpoten hebben. Het vrouwtje moet maar zien hoe ze zich met zo'n hitsig mannetje op haar rug naar het water sleept. Aangekomen bij het water ontstaat vervolgens een levendige huwelijksmarkt. Opgewonden padden proberen met niet al te luide kwaakgeluiden uit alle macht een vrouwtje te bemachtigen: in de padden wereld heerst namelijk een groot mannenoverschot.

ZOMER.

Na de paring verlaten de padden het water om verder te trekken naar hun zomerverblijven: sloten, vijvers en poelen die zijn op gedroogd of gedempt. Veel padden wonen ook op erven van mensen. Overdag schuilen ze onder een bloempot, in de schemer en in de nacht gaan ze op jacht naar slakken, insecten en andere kleine diertjes

Lammie.

VOGELBOULEVARD SCHOUWEN NADERT VOLTOOIING

Het einde is in zicht. De graafmachines hebben de buitenwijken van Zierikzee bereikt. Ze maken oude kreekpatronen weer zichtbaar. De uitgegraven grond ligt nog als immense molshopen in het landschap. Als het graafwerk klaar is, wordt de grond weggehaald en krijgt de natuur alle ruimte om haar vleugels uit te slaan.

Het kan nog twee jaar duren, misschien drie, maar dan is er langs de zuidkust van Schouwen-Duiveland een fantastisch natuurgebied tot stand gebracht. Wat in de jaren negentig begon als een aantal verspreid liggende inlagen en karrevelden van in totaal 130 hectare is dan in zo'n vijftien jaar uitgroeid tot een aaneengesloten natuurgebied van 1.200 hectare. Naast herstel van oude kreekpatronen, inlagen en karrevelden is de ontwikkeling van brakke moerassen en zilte graslanden een wezenlijk aspect van dit nieuwe natuurgebied. Al vrij snel nadat de Tweede Kamer begin jaren negentig zijn zegen gaf aan het Natuurbeleidsplan legde de provincie Zeeland de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur vast. Kort daarop werd het initiatief voor Plan Tureluur door de provincie omarmd.

Doel van Plan Tureluur was het compenseren van honderden hectares schorren, slikken en zandplaten, die sinds de aanleg van de Oosterscheldekering in de jaren tachtig verloren gingen. Het ging in totaal om 34 projecten rondom de Oosterschelde.

De keus van de provincie om de natuurontwikkeling op Schouwen vorm te geven door middel van een landinrichting tot stand te brengen, bleek een belangrijke succesfactor. Het is een van de weinige landinrichtingen die door natuur- en milieuorganisaties is aangevraagd. Dat was al bijzonder, maar vervolgens is het ook nog een van de snelst lopende landinrichtingen ooit in Nederland. Vanaf het begin heeft de landbouw heel coöperatief meegewerkt. Daarbij speelde natuurlijk een rol dat het om marginale landbouwgrond ging. Wat ook hielp was dat een aantal boeren hun bedrijven beëindigden; voor hen was geen alternatieve grond nodig.

Verder waren met de boeren in de directe omgeving goede afspraken gemaakt. Zo is rondom het natuurontwikkelingsgebied een reeks sloten gegraven om een toestroom van brak water uit het natuurgebied te voorkomen. De samenwerking met de landbouw verliep zo goed, dat de boeren zelf aanboden nog 180 hectare toe te voegen aan de natuurontwikkeling op Schouwen in ruil voor 90 hectare betere landbouwgrond in de EHS op Beveland.

Reactie natuur

Het westelijke deel van het natuurontwikkelingsgebied, dat in beheer is bij Staatsbosbeheer, is in 2005 al gereed gekomen. De reactie van de natuur was er onmiddellijk. Het areaal zeekraal nam boven verwachting toe. De aantallen kluten, bontbekplevieren, strandplevieren en visdiefjes – typische kustbroedvogels – stegen sterk. En duizenden trekvogels, waaronder bonte strandlopers, rosse grutto's en lepe-laars, vinden in de nieuwe natuurgebieden rust- en pleisterplaatsen. En inmiddels is ook ruppia opgedoken. De plant geldt als indicatorsoort voor de natuurontwikkeling: als de omstandigheden goed zijn voor ruppia, zijn ze goed voor een scala aan planten en dieren die leven in brakke milieus. De aanwezigheid van ruppia maakt dus duidelijk dat Plan Tureluur doet wat het moet doen: de kenmerkende natuur in de delta weer de ruimte geven om zich duurzaam te ontwikkelen.

Project woelmuis

Dat brakke milieu moet ook de noordse woelmuis weer perspectief bieden. De Nederlandse noordse woelmuis is de enige gewervelde diersoort die nergens anders ter wereld voorkomt. En met deze woelmuis gaat het niet goed. Sinds 1950 is de verspreiding van de diersoort met een kwart verminderd, meldde de Zoogdiervereniging VZZ onlangs.

Schouwen is altijd een belangrijk bolwerk van de noordse woelmuis geweest. Maar omdat Schouwen de afgelopen decennia aanzienlijk droger is gemaakt ten behoeve van de landbouw heeft de noordse woelmuis fikse concurrentie gekregen van de veldmuis. Er zijn op Schouwen nog een aantal geïsoleerd liggende populaties over. Vanwege het grote belang van Nederland voor het behoud van de noordse woelmuis moeten in 24 Natura 2000-gebieden maatregelen worden genomen om het leefgebied te verbeteren. De zuidkust van Schouwen, onderdeel van Natura 2000-gebied de Oosterschelde, is daar een van. De Europese Unie heeft 1,4 miljoen euro gegeven om onder meer plekken te creëren die volledig omgeven zijn door water, zodat die onbereikbaar zijn voor veldmuizen. Later dit jaar wordt een meting uitgevoerd om te beoordelen of de maatregelen effect hebben.

In het midden van het natuurgebied (in het deel van Staatsbosbeheer) is een uitkijktoren gebouwd om mensen de gelegenheid te geven in het gebied rond te kijken zonder de vogels te verstoren.

Uittreksel uit “Van Nature” (Natuurmonumenten)